

FRANKOFON FİLM FESTİVALİ 2024 AFİŞİ OTOETNOGRAFİK ÇÖZÜMLENMESİ*

Autoethnographic Analysis of the Frankofon Film Festival 2024 Poster

Selin Nimet AYDIN¹

ÖZ

Bu çalışma, film festivali afiş tasarımı sürecini otoetnografik bir yaklaşımla ele almaktadır. Afiş tasarımı, iletmek istenen mesajı görsel bir dil aracılığıyla etkili biçimde aktarmayı amaçlayan önemli bir iletişim aracıdır. Film festivali afişleri ise yalnızca etkinlik hakkında bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda festivalin tematik yapısını ve duygusal atmosferini izleyiciye yansıtarak dikkat çekici bir anlatım sunar. Bu bağlamda, Frankofon Film Festivali için düzenlenen afiş yarışmasında birinci seçilen tasarım, tasarımcısı tarafından otoetnografik yöntemle analiz edilmiştir. Otoetnografi, bireyin kendi kültürel, sanatsal ve kişisel deneyimleri üzerinden anlam üretmesine olanak tanıyan nitel bir araştırma yöntemidir. Çalışmada, afişin yaratım süreci; deneysel tipografi kullanımı, kolaj tekniğiyle oluşturulan görsellerin seçimi ve tasarım kararları üzerinden detaylı olarak incelenmiştir. Araştırmacının öznel deneyimi, tasarım sürecinin hem yaratıcı hem de kültürel boyutlarını ortaya koyarak, görsel iletişim tasarımı alanına bireysel bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otoetnografi, afiş tasarımı, görsel iletişim tasarımı.

ABSTRACT

This study explores the process of film festival poster design through an autoethnographic approach. Poster design serves as a crucial visual communication tool aimed at effectively conveying a specific message through visual language. Film festival posters not only provide information about the event but also reflect its thematic structure and emotional atmosphere, offering a compelling visual narrative. Within this context, the winning design from a poster competition organized for the Francophone Film Festival is analyzed by its designer using autoethnographic methods. Autoethnography is a qualitative research method that enables individuals to generate meaning through their own cultural, artistic, and personal experiences. The study examines the entire creative process of the poster, including the use of experimental typography, the selection of images for collage, and key design decisions. The designer's subjective experience highlights both the creative and cultural dimensions of the design process, offering a personal perspective to the field of visual communication design.

Keywords: Autoethnography, poster design, visual communication design.

1. ORCID: 0000-0002-4874-0257 1. Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, selin.guren@hbv.edu.tr

* * Bu makale, 21 – 22 Kasım 2024 tarihinde düzenlenen, Uluslararası Genç Bilim ve Sanat İnsanları Sempozyumu II (GEBSİS-II)'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

EXTENDED ABSTRACT

The design process of the Francophone Film Festival 2024 poster was shaped to emphasize the artistic and cultural identity of the festival. Visual communication design is a powerful tool used to effectively convey a message and establish a connection with the target audience. Poster design goes beyond being merely an announcement or promotional tool; it also serves to reflect the spirit and theme of an event. Especially in artistic events such as film festivals, poster design plays a crucial role in conveying the festival's identity to the audience while presenting a striking aesthetic.

The Francophone Film Festival is one of the significant events aimed at promoting the cultural productions of French-speaking communities worldwide. The term Francophone not only denotes linguistic affiliation but also represents a shared cultural heritage, art, and values. Accordingly, the 2024 Francophone Film Festival poster design process was structured to highlight cultural diversity and artistic expression opportunities. This study examines the design process of the Francophone Film Festival 2024 poster through an autoethnographic approach, focusing on the use of experimental typography and collage techniques.

Poster design is both an informative and artistic tool in film festivals. An effective poster should reflect the festival's theme, attract the attention of the target audience, and establish a strong visual narrative. Historically, the evolution of poster design has paralleled advances in printing technology, allowing for greater artistic expression. In the 19th century, artists such as Jules Chéret and Toulouse-Lautrec elevated poster design to an aesthetic level. Today, digitalization has made design processes more dynamic and interactive.

Film festival posters, unlike other types of posters, convey the festival's identity, atmosphere, and artistic vision to the audience in a unique way. The design process of the Francophone Film Festival poster required an extensive visual research phase that combined cultural and artistic elements. Under the brief provided by Institut Français to the graduate students of Ankara Hacı Bayram Veli University's Visual Communication Design Department, the goal was to create a poster that emphasized the festival's artistic and cultural identity. The winning poster design in the competition incorporated collage techniques and experimental typography to represent the Francophone culture.

Collage art is a technique that involves assembling various elements to create a new whole. To reflect the multifaceted nature of Francophone culture, collage was placed at the center of the design. The colors of the French flag—blue, red, and white—were complemented by additional hues to emphasize diversity. Film images were chosen as a key component of the composition to evoke curiosity and excitement in the audience. Typography not only ensures readability in design but also reinforces the identity and message of the visual composition. Instead of traditional typography, experimental typography was preferred, altering letterforms and distorting some elements to enhance the artistic narrative of the poster.

Experimental typography allows text to function not just as a communication tool but also as an art form. In this context, the typography used in the Francophone Film Festival poster was supported by various effects to attract the audience's attention and harmonize with the overall aesthetic structure. The textured and layered appearance of the typography encouraged more active audience engagement in perceiving the message. This study employs the autoethnographic method to analyze personal experiences and creative decisions in the design process. Autoethnography enables individuals to explore design processes and cultural contexts through their own experiences. The researcher documented the challenges, decisions, and techniques used in the design process, offering insights into the artistic and cultural dimensions of the poster. Beyond personal storytelling, this method provides a framework for analyzing the cultural and artistic context of the design.

This research examines the interaction between collage techniques and experimental typography in the Francophone Film Festival poster design process, evaluating the communicative power and aesthetic impact of these two elements. The layered nature of collage was used effectively to reflect the diversity of Francophone culture, while experimental typography enhanced the poster's visual appeal. This study highlights the importance of creative processes and cultural contexts in poster design while demonstrating how autoethnographic methods can be used to understand design processes.

Ultimately, the use of collage and experimental typography in poster design goes beyond aesthetic expression; it creates a strong connection with the audience. This study sheds light on the artistic and cultural dimensions of visual communication design, emphasizing the potential of design to serve as a universal language.

GİRİŞ

Görsel iletişim tasarımı, bir mesajı etkili bir şekilde iletmek ve hedef kitleyle bağ kurmak için kullanılan güçlü bir araçtır. Bu bağlamda, afiş tasarımı, yalnızca bir duyuru veya tanıtım aracı olmanın ötesine geçerek, bir etkinliğin ruhunu ve temasını yansıtmaya işlevini de üstlenmektedir. "Afişin amacı, hedef kitleyi bilgilendirmek, ikna etmek ve aynı zamanda harekete geçirmektir" (Ersan & Önder, 2023, s. 151). Özellikle film festivalleri gibi sanatsal etkinliklerde, afiş tasarımı izleyiciye festivalin kimliğini aktarmanın ve dikkat çekici bir estetik sunmanın vazgeçilmez bir parçası olmaktadır. Bu doğrultuda, festivalin kimliğini en etkili şekilde yansıtmak, yalnızca görsel unsurlarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda festivalin kültürel bağlamını da içermelidir. Festivalin kültürel boyutunu göz önünde bulundurmak, özellikle Frankofon kavramının tasarım sürecinde oynadığı önemli rolü ortaya koymaktadır. "Frankofon" kavramı, Fransızca konuşan bireyler ve toplulukları tanımlamak için kullanılmaktadır. "Frankofoni, ortak bir dili, Fransızca'yı paylaşan kadın ve erkekleri ifade eder. Dünya genelinde beş kıtada 321 milyondan fazla Fransızca konuşan insan olduğu tahmin edilmektedir (Organisation Internationale De La Francophonie, 2024)". Bununla birlikte, Frankofon kavramı sadece bir dilsel aidiyet değil, aynı zamanda Fransız kültürü, sanatı, değerleri ve yaşam biçimi ile kurulan bir ilişkiyi de ifade etmektedir. Frankofon kültürü, dünya genelinde farklı coğrafyalarda etkisini sürdüren bir kültürdür. Avrupa'dan Afrika'ya, Kanada'dan Asya'ya kadar uzanan geniş bir bölgede, bu kültür sadece bir iletişim aracı olan dilin ötesine geçerek edebiyat, sinema, müzik ve görsel sanatlar aracılığıyla evrensel bir anlatı oluşturmuştur. Frankofon Film Festivalleri, bu geniş kültürel çeşitliliği ve estetiği vurgulamak amacıyla düzenlenmektedir. Sinemanın, Frankofon kimliğini ifade etmede önemli bir araç olduğu düşünüldüğünde, bu tür festivallerin afiş tasarımlarında kullanılan görsel unsurlar çeşitliliği vurgulamaları ve dikkat çekici olmaları beklenmektedir. Bu festivalin afiş tasarımı süreci, kültürel ve sanatsal unsurları bir araya getirirken, aynı zamanda Frankofon kültürünün küresel bağlamdaki etkilerini de görünür kılmaktadır. Frankofon Film Festivali 2024 afiş tasarımında bu farklı kültürleri ön plana çıkartmak amacıyla, kolaj tekniği ve deneysel tipografi kullanılmıştır.

Bu araştırma için otoetnografik araştırma yöntemi seçilmiştir. Bu nitel yöntemin seçilme amacı, tasarım sürecine dair derinlemesine bir analiz sunmak içindir. Otoetnografi, araştırmacının kendi deneyimlerinden yola çıkarak hem bireysel hem de kültürel bağlamları ele aldığı bir araştırma yöntemidir. Özne, bu araştırma yönteminde araştırmacının tam olarak kendisidir ve veri kaynağı olarak kendi kişisel birikimlerinden yararlanmaktadır. Araştırmacının süreç içindeki bakış açısını yansıtmak için ve diğer araştırmacılarla ortak

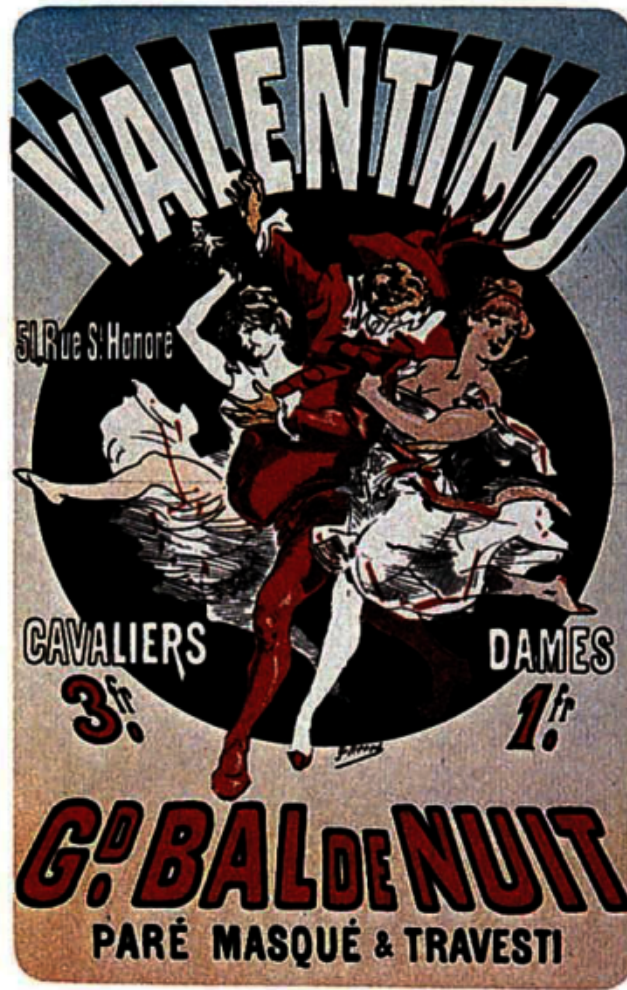
bağların kurulmasını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. "Araştırmacı, otoetnografi yapmak ve yazmak için otobiyografi ve etnografinin ilkelerinden yararlanır. Dolayısıyla otoetnografi, bir yöntem olarak hem bir süreç hem de bir üründür (Ellis, Adams, & Bochner, 2011, s. 273)". Bu yaklaşım, bireyin yaratıcı sürecini, aldığı kararları, karşılaştığı zorlukları ve tasarımın estetik boyutlarını kendi bakış açısıyla ortaya koymasını sağlamaktadır. Özellikle görsel iletişim tasarımı gibi yaratıcı süreçlerde, otoetnografi, araştırmacının kendi deneyimlerinden hareketle bir bakış açısı ve bağlam sunmasına olanak tanımaktadır. Poulus'a (2014, s. 276) göre otoetnografi, deneyimler, düşünceler, anlayışlar, anılar ve hikayeler arasında kurulan bağlantılardır. Bu çalışma kapsamında, Frankofon Film Festivali 2024 için düzenlenen afiş yarışmasında birinci seçilen afiş tasarımının yaratım süreci incelenmiştir. Araştırmacı, tasarım sürecindeki her bir aşamayı otoetnografik bir yöntemle değerlendirmiştir. Deneysel tipografinin oluşturulması, kolaj için seçilen görsel unsurlar ve kompozisyonun genel yapısı gibi öğeler, araştırmacının kişisel deneyimleriyle harmanlanarak incelenmiştir. Bu sayede, hem tasarım sürecine dair bireysel farkındalıklar hem de Frankofon kültürünün sanatsal ve estetik yansımaları ortaya konulmuştur.

Afiş Tasarımının Film Festivaline Etkisi

Afiş tasarımı, bir mesajın hızlı ve etkili bir şekilde iletilmesi amacıyla yapılan görsel iletişim tasarımlarındandır. "Bir konuyu duyurmak ve tanıtmak için hazırlanmış, hedef kitleye bir konunun varlığı hakkında bilgi veren, kendini açıklayan, bir fikir veya bir olayın iyi analiz edildiği resimli metinler ve reklamlardır (Dündar, 2002, s. 169)". Bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan afişler görsel öğelerle desteklenen ve tipografinin birleşimiyle, izler kitlenin dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Afişler genellikle duvarlara, panolara veya benzeri alanlara asılan büyük boyutlu basılı görsel iletişim tasarımlarıdır. Sanat ve estetik kaygıları içeren afiş tasarımları, hedef kitlenin ilgisini uyandırmak ya da bilgi vermek için önemli bir araçtır. Etkili bir afiş tasarımı, görsel unsurları bir araya getirerek izleyicinin ilgisini anında yakalar ve aynı zamanda vermek istediği mesajı açıkça iletmekle yükümlüdür. Karmaşık olmadan doğrudan mesajı iletme amacı olan afişlerde, görsel unsurlar bütünlük içerisinde ve anlaşılır olmalı, hedef kitlenin zihninde kolayca bir anlam kazanmalıdır.

Afiş tasarımının tarihi, baskı teknolojisinin gelişimiyle yakından ilişkilidir. İlk modern afişlerin ortaya çıkışı, 19. yüzyılın ortalarına dayanmaktadır. "Modern afiş tasarımının gelişmesinde önemli bir dönem olan 1800'lü yıllar öncesinde yazının Uzak

Doğu'daki gelişim süreci ve ardından Gutenberg'le birlikte Avrupa'da matbaanın yaygınlaşması, teknolojik yeniliklerin afiş tasarımıyla olan ilişkisini güçlendirmiştir (Lehimler, 2018, s. 166)". Litografi (taş baskı) tekniğinin gelişimi, renkli ve görsel olarak zengin afişlerin üretilmesini mümkün kılmıştır. Özellikle Fransa'da Jules Chéret, "modern afişin babası" olarak tanınmakta ve 1860'larda sanat ile reklamcılığı birleştiren çarpıcı afişler tasarlamıştır. Jules Chéret'in eserleriyle afiş tasarımları, estetik bir boyut kazanmış ve tasarlanmış olduğu afişler hem sanatsal hem de ticari içerikler olarak görülmüştür (Görsel 1).

Görsel 1: Cheret, J., 1872, Valentio Bal, Afiş Tasarımı.

Afiş tasarımının tarihsel gelişimi, yalnızca teknik yeniliklerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda farklı kullanım alanlarına göre estetik ve işlevsel anlamda dönüşüme uğramıştır. Ortaya çıkan çeşitli sanat ve tasarım akımları bu dönüşüme katkıda bulunmuştur. Meggs ve Purvis (2016, s. 727) dışavurumculuğun tekniklerinin grafik illüstrasyon ve poster sanatını

etkilediğini ve sanatçıların sosyal ve politik vurguların modernleştirdiğini belirtmiştir. "Dünya sanatı tarihsel sırasına göre çeşitli sanat akımlarının gelişmesi ile değişime uğrarken afiş sanatı da Kübizm, Art Nouveau, Bauhaus, Pop Sanatı, Optik Sanat gibi akımlardan etkilenmiş, dijital teknolojilerden beslenmiş ve kendine has bir üslup ve dil geliştirmiştir." (Erol & Özdemir, 2021, s. 97) 19. yüzyılda sanatsal ve ticari bir araç olarak gelişen afiş tasarımı, zamanla kültürel etkinliklerin, özellikle de film festivallerinin önemli bir temsil unsuru hâline gelmiştir. Film festivali afişleri, erken dönem afiş tasarımından farklı olarak, yalnızca bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda festivalin kimliğini, atmosferini ve sanatsal yaklaşımını izleyiciye hissettiren özgün tasarımlar içermektedir. Bu bağlamda, film festivali afişleri, geleneksel afiş tasarımının temel prensiplerinden yararlanırken, aynı zamanda görsel anlatım dilini zenginleştiren yaratıcı yaklaşımlar geliştirmiştir.

Film festivali afişleri, diğer afiş türlerinden farklı olarak, festivalin ruhunu ve temasını izleyiciye görsel bir dil aracılığıyla aktarmak üzere tasarlanmaktadır. Etkili bir film festivali afişi, yalnızca festivalin kimliğini yansıtmakla kalmamalı, aynı zamanda hedef kitlenin ilgisini çekecek sanatsal ve yaratıcı bir anlatım dili kullanmalıdır. Görsel unsurlar, yalnızca estetik bir çekicilik sağlamak için değil, aynı zamanda festivalin atmosferini ve içeriğini izleyiciye hissettirmek amacıyla titizlikle seçilmelidir. Bu bağlamda, film festivali afişleri sadece bir duyuru aracı olarak değil, aynı zamanda festivalin sanatsal ve kültürel misyonunun bir yansıması olarak değerlendirilmekte ve izleyicilerde heyecan uyandırması beklenmektedir.

Film festivali afişlerinin kültürel ve sanatsal bir kimlik taşıyıcısı olma işlevi, tarihsel olarak da izlenebilmektedir. 1932 yılında düzenlenen ilk Venedik Film Festivali afişi, görsel iletişim tasarımı açısından önemli bir dönüm noktasıdır (Görsel 2). Festivalin afişinde yer alan film makarası ile Venedik'in simgesi olan kanatlı aslan figürü hem sinema sanatına hem de mekânsal kimliğe gönderme yaparak, afişin yalnızca bir tanıtım aracı olmanın ötesine geçtiğini göstermektedir. Afiş, dönemin modernist estetik anlayışıyla uyumlu biçimde simgesel bir görsellik sunarken, festivalin yerel bağlamını da vurgulamaktadır. Böylece izleyicinin yalnızca bir etkinliğe değil, aynı zamanda belirli bir kültürel deneyime davet edildiği bir görsel söylem oluşturulmuştur. Bu tasarım, ilerleyen yıllarda film festivali afişlerinde sıkça karşılaşılan yerel sembollerle evrensel sinema öğelerinin bütünleştirildiği anlatım biçimlerinin öncüsü olarak değerlendirilebilir.

Görsel 2: 1932, 1. Venedik Film Festivali Afiş Tasarımı, (<https://www.labiennale.org/en/history-venice-film-festival>)

Film festivallerinin görsel kimliği, yalnızca afişlerle sınırlı kalmamakta, festivalin genel tasarım anlayışı, tanıtım materyalleri ve mekânsal düzenlemeleriyle bütüncül bir estetik deneyime dönüşmektedir. Afiş tasarımları, festivalin belirlediği tema doğrultusunda, kullanılan renk paletinden tipografik tercihlere kadar birçok unsuru içeren görsel bir dil oluşturur. Bu durum, başarılı bir film festivali afişi, izleyiciye yalnızca bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda festivalin sanatsal vizyonunu ve tematik çerçevesini de yansıtarak izleyicide bir bağ kurmayı amaçlamaktadır. Özellikle uluslararası film festivalleri, farklı kültürel kodları bir araya getirerek evrensel bir anlatım dili oluşturma çabası içindedir. Bu nedenle, festival afişleri, kültürel kimlikleri yansıtan ve izleyicide merak uyandıran önemli tasarım nesneleri olarak kabul edilmektedir.

Frankofon Film Festivali 2024 Afiş Tasarımının Otoetnografik Çözümlemesi

Otoetnografi, araştırmacının kendi yaşantısını, deneyimlerini ve gözlemlerini

merkezine alan bir nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntemde araştırmacı hem gözlem yapan kişi hem de gözlemin öznesi konumundadır. Geleneksel araştırma yöntemlerinde araştırmacı genellikle dış gözlemci olarak sürece dahil olurken, otoetnografi yönteminde araştırmacı hem sürecin içinde aktif bir katılımcıdır hem de kendi yaşantısını analiz eden bir konumda yer almaktadır. Bu durum, otoetnografiyi öznel, derinlemesine ve içe dönük bir yöntem haline getirmektedir. Otoetnografi yalnızca bir veri toplama yöntemi değil, aynı zamanda kişisel anılar kadar özel ve unutulmaz bir nitelik taşıdığı; bir topluluk içinde bireyin kendini anlamlandırması ve ötekilerle ilişkisini yorumlaması için önemli bir araç konumundadır. Bu bağlamda otoetnografi, bireyin iç dünyasıyla dış dünya arasında bir bağ kurarak anlam üretmesini sağlayan bir araştırma yöntemi olarak değerlendirilebilir.

Otoetnografi, özellikle iletişim ve kültürel deneyimler bağlamında bireysel yaşantıları analiz etmek için yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. "Otoetnografi özellikle iletişim içindeki kültürel deneyimleri incelemek için kişisel deneyim ve yansıtıcılığı kullanmak için tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir" (Adams, Ellis, & Jones, 2017, s. 2). Bu yöntem, araştırmacının yaşadığı olayları, bu olaylarla kurduğu ilişkileri ve deneyimlerin yarattığı etkileri ele alarak, daha geniş bir toplumsal ve kültürel bağlam içinde değerlendirme yapmasına olanak tanımaktadır. Otobiyografi ve etnografi disiplinlerinin kesişiminde yer alan otoetnografi, kişisel deneyimler üzerinden toplumsal yapıları ve kültürel kodları anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, yalnızca bireysel anlatılar sunmakla kalmaz, aynı zamanda daha büyük ölçekli sosyal dinamiklere dair içgörüler sunmaktadır. Otoetnografi yönteminde, araştırmacının yaşamı ve deneyimleri ana veri kaynağını oluşturur. Geleneksel araştırma yaklaşımlarında araştırmacı nesnel bir konumda yer alırken, otoetnografik çalışmalarda araştırmacı doğrudan özne haline gelmektedir. Bu durum, araştırma sürecini kişisel, dinamik ve derin bir hale getirmektedir. Araştırmacı, yaşadığı deneyimler aracılığıyla belirli bir olguyu anlamaya ve açıklamaya çalışırken, aynı zamanda kendi düşüncelerini, duygularını ve karar alma süreçlerini de analiz etmektedir. Otoetnografi, araştırmacının geçmiş deneyimlerinden, anılarından, duygularından ve kişisel perspektifinden beslenen bir anlatım biçimi olduğu için, araştırmaya derinlik kazandırarak daha samimi ve doğrudan bir bakış açısı sunmaktadır.

Otoetnografi yöntemi, bireysel deneyimlerin ve öznel gözlemlerin akademik bir çerçevede değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Araştırmacının iç dünyasına dönerek, kendi yaşantısına eleştirel bir gözle bakmasını ve deneyimlerini disiplinler arası bir yaklaşımla incelemesini sağlamaktadır. Bu yöntem, özellikle sanatsal üretim süreçlerinde, yaratıcı karar alma mekanizmalarının anlaşılmasını sağlayarak tasarım sürecine dair önemli

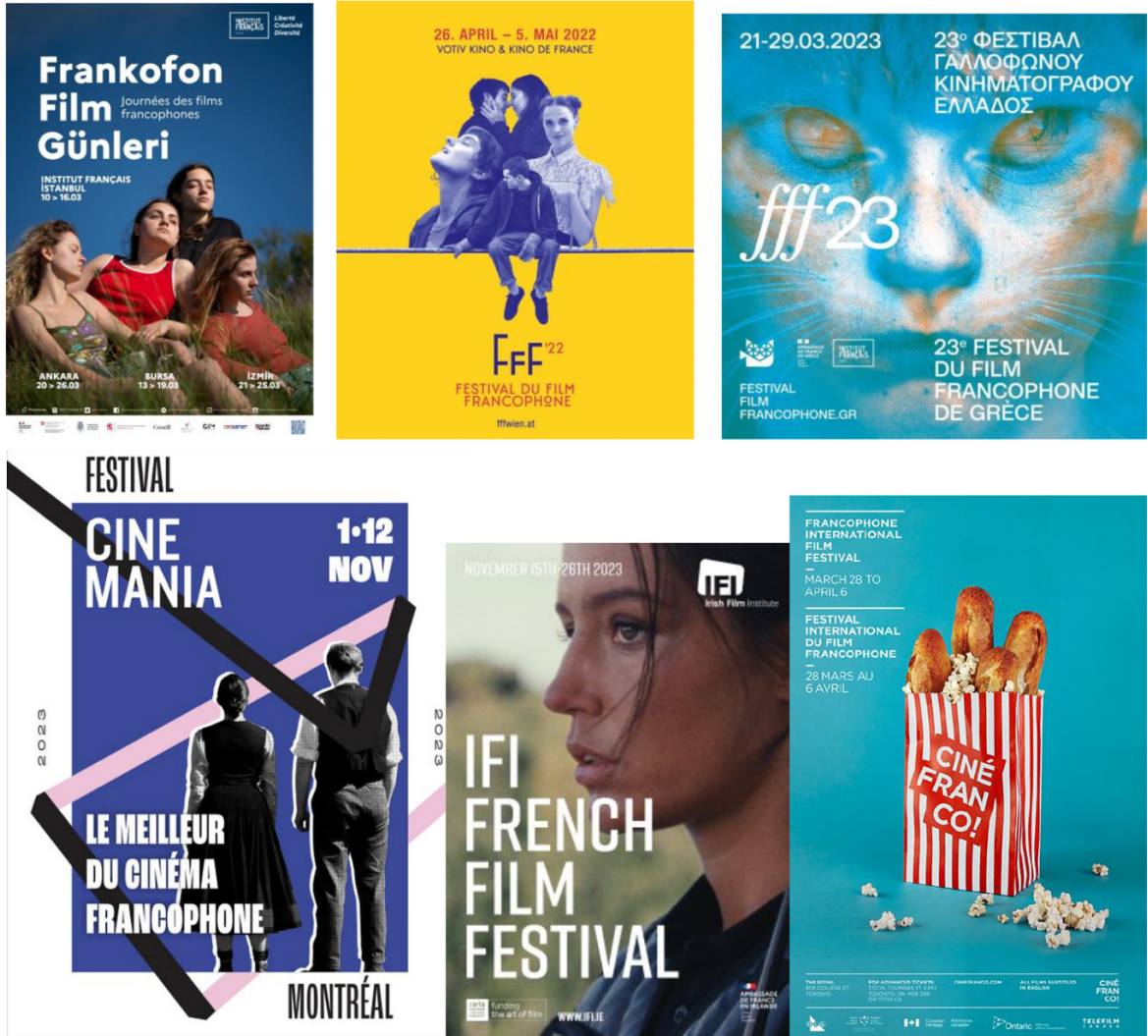
bilgiler sunmaktadır. Otoetnografi, bireysel anlatılar aracılığıyla geniş bir kültürel ve toplumsal bağlamın içinde yer alan tasarım süreçlerini anlamlandırmak için güçlü bir araç olarak değerlendirilebilir. Institut Français tarafından düzenlenen ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı öğrencilerinin katılımına açık olan bir Frankofon Film Festivali afiş tasarımı yarışması düzenlenmiş ve tarafımda birincilik hakkı elde etmiş olan afiş tasarımının, tasarım süreci ve deneyimler otoetnografik yöntem ile ele alınarak analiz edilmiştir.

Institut Français tarafından Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı öğrencilerine verilen brief (istenen tasarımın özeti) Frankofoni Baharı etkinlikleri kapsamında gerçekleşecek olan Frankofon Film Festivalinin afiş tasarımı yarışmasını kapsamaktaydı. Türkiye'nin 13 farklı şehrinde 10 yeni uzun metrajlı film ve çeşitli kısa filmler izleyiciyle buluşacak olup, afiş tasarımında istenen özellikler aşağıda sıralanmıştır:

- Frankofon Film Festivalin çeşitli film türlerini ve kültürleri sergilediğini vurgulayan, etkileyici ve görsel olarak çarpıcı bir poster tasarlayın.
- Frankofon Film Festivali adı etrafında, sonraki edisyonlarda kullanılabilecek benzersiz bir logo tasarlayın.
- Frankofon Film Festivali adı, tarihleri ve mekân bilgileri açıkça ve okunabilir şekilde belirtilmelidir.
- Frankofon Film Festivali için dinamik ve tematik bir yazı tipi seçimi ile özgün ve sürdürülebilir bir görsel kimlik oluşturun.
- Frankofon Film Festivali afişi parlak, net ve dikkat çekici bir tasarım olmalı.
- Frankofon Film Festivali afişi tüm şehirlere uyarlanabilir olmalı.
- Frankofon Film Festivali afişi gösterimde olacak filmlerin görselleriyle ya da sadece grafik unsurlarla hazırlanabilir.

Frankofon Film Festivali afiş tasarımında yer alması gereken zorunlu bilgiler; festivalin Türkçe (Frankofon Film Festivali) ve Fransızca (Festival du Film Francophone) isimleri, tarih, film gösterimi yapılacak şehirler ve sponsorlar olarak belirlenmiştir. Ayrıca, afişin farklı mecralarda kullanılabilmesi için uygun boyutlandırmaların yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Brief kapsamında, geçmiş yıllarda düzenlenen Frankofon Film Festivallerine ait iyi ve kötü afiş örnekleri yarışmaya katılacak öğrencilere sunulmuştur (Görsel 3). Bu kapsamda, öğrencilere iletilen bilgiler doğrultusunda tarafımda tasarlanan afiş, jüri değerlendirmesi sonucunda birincilik ödülüne layık görülmüştür. Bu çalışmanın otoetnografik bir çözümlemesi yapılmıştır.

"Otoetnografi; etnografide olduğu gibi, otobiyografik deneyimlerin altında yatan kültürel anlayışı bulma amacı gütmektedir" (Çelik, 2013, s. 6). Bu bağlamda, otoetnografik yöntem, tasarım sürecinde bireysel deneyimlerin ve yaratıcı kararların nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir araç sunmaktadır. Kendi deneyimlerim üzerinden yürütülen bu çözümleme, afiş tasarımının yalnızca estetik ve teknik kriterlerle değil, aynı zamanda kültürel ve bireysel anlamlarla nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Böylece, yarışmaya sunulan afişin tasarım süreci, bireysel ve kolektif deneyimlerin kesişiminde değerlendirilebilecek bir yaratıcı pratik örneği haline gelmektedir.

Görsel 3: Brief kapsamında sunulan başarılı geçmiş Frankofoni Film Festivali Afiş Tasarımları

Verilen bu kısa özet kapsamında Frankofon'u anlatmak için kullanılabilecek en iyi tekniğin kolaj olduğu düşünülmüştür. Kolaj, farklı unsurların bir araya getirilmesiyle yeni bir bütün oluşturmayı temel alan bir sanattır. Çağlayan (2018, s. 2) kolajı; üretim amacı

sanatsal ihtiyaca dayanmayan çeşitli malzemelerin, sınırları belirlenmiş, bir alan içinde kompozisyon ilkelerine göre yapıştırılarak oluşturulan düzenlemelerdir şeklinde tanımlamıştır. Kolaj sanatı, farklı malzemelerin kesilip bir araya getirilmesiyle oluşturulan kompozisyonları kapsarken, bu teknik hem fiziksel yüzeylerde hem de dijital ortamda uygulanabilmektedir. Demiriz Taluğ'a (2023, s. 378) göre geleneksel sanat anlayışına karşı çıkan kolaj sanatı, sanatçılara sınırsız özgürlük tanımış ve tuvalin ötesine geçmelerine olanak tanımıştır. Kolaj, parçaların bütünle uyum içinde bir araya getirilmesine dayandığından, sanatçılar için yalnızca bir teknik değil, aynı zamanda güçlü bir anlatım aracı olarak görülmektedir. Sanatçılar, kişisel ifadelerini ön plana çıkararak farklı materyalleri birleştirmiş, eserlerine hem estetik hem de kavramsal derinlik kazandırmışlardır. Bu yöntem, beklenmedik bağlamlar yaratarak sanatçılara yeni anlatım olanakları sunmuş ve zamanla sanat ve tasarım disiplinlerinde önemli bir yer edinmiştir.

Modern sanatın doğuşuyla birlikte sanatçılar, geleneksel malzeme kullanımını sorgulamış ve eserlerinde gazete kupürleri, kumaş parçaları gibi alışılmadık unsurları kullanarak sanatta yeni yollar aramışlardır. Kolajın sanatının yükselişi, 20. yüzyılın başlarında Kübizm akımıyla başlamış ve ilk örnekleri Georges Braque ile Pablo Picasso tarafından üretilmiştir. Dönemin sanatçıları, yaratıcı yaklaşımlar geliştirerek değersiz veya işlevini yitirmiş nesneleri sanata dahil etmiş ve bu sayede izleyicinin gündelik yaşama dair algısını sorgulamasına olanak tanımıştır. Sanatçılar, gündelik nesneleri sanatın içine dahil ederek estetik algıyı dönüştürmüş ve izleyicinin sanat ile yaşam arasındaki sınırları yeniden değerlendirmesine yol açmıştır.

Kolaj tekniği, farklı görsel unsurların bir araya getirilmesiyle çok katmanlı ve derinlikli kompozisyonlar oluşturulmasını mümkün kılan bir yöntemdir. Bu katmanlı yapı, Frankofon kültürünün çok yönlü ve dinamik yapısını yansıtmak için ideal anlatım araçlarından birisidir. Frankofon kültürü, farklı coğrafyalardan, dillerden, tarihsel bağlamlardan ve sanat formlarından beslenen geniş ve zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu çeşitlilik, kolaj tekniğinin sunduğu esneklik ve anlatım olanaklarıyla birleştiğinde, festivalin ruhunu ve temasını görselleştirmek için güçlü bir ifade biçimi sunmaktadır. Festival afişi tasarım sürecinde, Fransız Kültür'ün festival kapsamında gösterilecek filmler için lisanslandırılmış görsellerinden yararlanarak tarafıma çeşitli kolaj çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Görsel 4). Bu film görsellerinin kullanımı, hedef kitlede merak ve heyecan uyandırmayı amaçlamaktadır. Kolaj sanatı, farklı zaman dilimlerine ve sanatsal yaklaşımlara ait unsurları bir araya getirerek geçmişin estetiğini modern bir bağlamda yeniden yorumlama fırsatı sunmaktadır. Bu özellik, hem geleneksel film kültürüne aşina

olan izleyicilere hem de modern tasarım anlayışına ilgi duyan sanatseverlere hitap eden dengeli bir görsel dil oluşturmayı mümkün kılmaktadır. Kolajın sunduğu bu estetik ve anlatım gücü, festivalin sanatsal kimliğini destekleyerek afişin yalnızca bir duyuru aracı olmanın ötesine geçmesini sağlamaktadır. Bu teknik, Frankofon kültürünün birleştirici ve kapsayıcı doğasını görsel bir anlatı ile ifade etmenin yanı sıra, festivalin sanatsal ve yaratıcı yönünü vurgulamak için bilinçli olarak tercih edilmiştir. Bu teknik, hem geçmiş ile günümüz arasındaki bağı güçlendiren hem de izleyiciye çok katmanlı bir görsel deneyim sunan yenilikçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

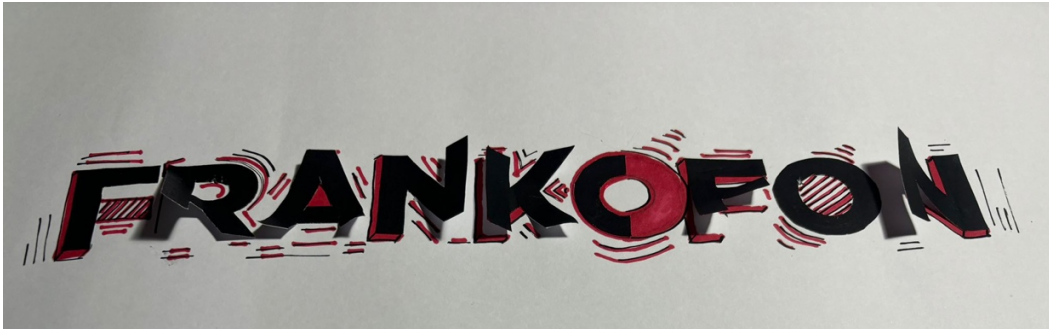
Görsel 4: Aydın, S. N., 2024, Frankofoni Film Festivali Afiş Tasarımı için kolaj çalışmaları

Tipografi, yalnızca harflerin düzenlenmesi değil, aynı zamanda bir iletişim ve ifade biçimidir. "Tipografi, dili görünür kılan bir süreç ve incelikli bir zanaattır. Tasarımcılar, harflerle dili şekillendirir ve kelimelere akıcı bir şekilde konuşma gücü ve hayat kazandırır" (Cullen, 2012, s. 12). Bir tasarımın başarısı, kullanılan tipografinin okunaklılığı, estetik uyumu ve izleyicide yarattığı duygusal etkiyle doğrudan ilişkilidir. Okunmayan veya görsel hiyerarşi açısından zayıf bir tipografi, mesajın izleyiciye ulaşmasını engelleyebilir ve tasarımı işlevsiz hale getirebilmektedir. Tipografi, bir tasarımın kimliğini ve atmosferini belirleyen en önemli unsurlardan biridir; karakterlerin formu, dizilimi ve boşluk kullanımı, izleyicide algısal bir yönlendirme sağlamaktadır. Metha ve Yadav (2023, s. 92) tipografi kullanımının hikâye anlatıcılığıyla doğru orantılı olduğunu ve görsel anlatının genel etkisini artırdığını çalışmasında vurgulamıştır. Özellikle kültürel ve sanatsal etkinliklerde kullanılan afiş tasarımlarında, tipografinin yalnızca bilgilendirici bir öge değil, aynı zamanda estetik

ve anlatı gücü yüksek bir tasarım unsuru olarak ele alınması gerekmektedir.

Deneyisel tipografi, geleneksel tipografik kurallardan ayrılarak harf formlarının bozulduğu, yeniden yorumlandığı ve bazen soyut bir yapıya büründüğü yaratıcı bir yaklaşımdır. "Deneyisel tipografi, keşif ve yorumlamaya dayalı, geleneksel kalıplardan farklı bir pratik yaklaşımdır. Her türlü malzeme ve teknik kullanılabilir, harf formları bozulabilir ve hatta soyutlanabilir" (Uyan Dur, 2021, s. 225). Bu tür bir tipografi, izleyiciyi görselin içine çekerek, yazıyı yalnızca bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda bir sanat formu olarak deneyimlemesine yardımcı olmaktadır. Harflerin ve kelimelerin biçimsel olarak dönüştürülmesi, tasarımın görsel dinamiğini artırırken, izleyicinin mesajı algılama sürecine de aktif olarak katılımını teşvik eder. "Dokuların karmaşık desenleri ve organik nitelikleri, tipografik keşif için yeni bir yol sunarak yazı karakterlerine, dijital tasarımların genellikle eksik olduğu bir canlılık kazandırma potansiyeli taşımaktadır (Mushtaq, ve diğerleri, 2025, s. 54)". Bu nedenle, deneyisel tipografi özellikle sanat ve kültür etkinlikleri gibi yaratıcı alanlarda sıklıkla tercih edilmektedir.

Frankofon Film Festivali afişi tasarımımda, kolaj tekniği ile deneyisel tipografiyi bir araya getirerek güçlü bir anlatım dili oluşturmak tarafımda amaçlanmıştır (Görsel 5). Kolaj tekniğinin çok katmanlı ve dinamik yapısı, Frankofon kültürünün çeşitliliğini ve farklı disiplinleri bir araya getiren yapısını temsil etmek için uygun bir araç olduğu düşünülmektedir. Kolaj için kullanılan görseller ve tipografi arasında kurulan denge, afişin görsel hiyerarşisini koruyarak, izleyicinin dikkati belirli odak noktalarına yönlendirmiştir. Deneyisel tipografi ile kolajın birleştirilmesi, tasarımın hem estetik hem de kavramsal derinliğini artırırken, afişin yalnızca bir duyuru aracı olmanın ötesine geçerek sanatsal bir eser niteliği taşımasını sağlamıştır. Bu yaklaşım, hem Frankofon kültürünün birleşik yapısını vurgulayan hem de izleyiciyi afiş üzerinde daha uzun süre düşünmeye teşvik eden bir görsel deneyim sunmaktadır.

Görsel 5: Frankofoni Film Festivali Afiş Tasarımı için deneyisel tipografi çalışması

Deneysel tipografi, geleneksel tipografik kuralları aşarak hem estetik hem de kavramsal anlamda yeni bir dil oluşturmaktadır. Harflerin biçimsel yapısını bozarak, yeniden düzenleyerek veya soyutlayarak oluşturulan bu yaklaşım, görsel tasarıma sanatsal bir derinlik kazandırmaktadır. Frankofon Film Festivali afiş tasarımı özelinde, geleneksel ve statik bir yazı karakteri kullanılmış olsaydı, metnin iletmek istediği duygu ve görsel kompozisyonun sunduğu dinamizm büyük ölçüde azalmış olurdu. Bu durum ise tasarımın sıradan bir afiş formatına dönüşmesine neden olabilirdi. Çünkü tipografi, yalnızca okunurluğu sağlamak için değil, aynı zamanda tasarımın genel ritmini, görsel dengesini ve izleyiciyle kurduğu ilişkiyi belirleyen temel öğelerden birisidir. Frankofon Film Festivali afiş tasarımında dijital bir yazı karakterinin kullanılması, tipografinin sahip olduğu dokusal kaliteyi ve afişin genel kompozisyonundaki katmanlı yapısını olumsuz etkileyebilirdi. Bu da izleyicinin ilgisini tipografiden uzaklaştırarak, kolajın diğer unsurlarına yönlendirebilir ve dolayısıyla tasarımın bütünlüğünün zayıflamasına yol açabilirdi. Görsel 6'teki sol afişte de görüldüğü gibi, tipografi ve kolaj arasındaki uyumsuzluk, tasarımın görsel olarak bölünmesine ve izleyicinin algısında karmaşa yaratmasına neden olmaktadır. Tipografi ile kolaj birbirleriyle uyum içinde olmadığında, izleyici metni anlamlandırmakta güçlük çekebilir ve afişin vermek istediği mesaj yeterince etkili iletilemeyebilir. Oysa deneysel tipografi, tasarımın görsel dinamiğini güçlendirdiği gibi, izleyiciye alışılmışın dışında bir okuma deneyimi sunarak, afişin mesajını daha çarpıcı bir şekilde iletilmesini sağlamaktadır. "Yazıyı oluşturan harfler, bir araç, olarak duygu ve düşüncelerin somut ifadesini tanımlarken, deneysel tipografi, belirli bir tasarım çözümündeki teknik, kurgu veya görselliğin ürünüdür" (Buçukluoğlu, 2020, s. 578). Deneysel tipografinin kullanımı hem tasarımın estetik gücünü hem de kavramsal anlatımını destekleyen bir tercih olmuştur.

Görsel 6: Frankofoni Film Festivali Afış Tasarımı için ön çalışmalar

Institut Français ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Görsel İletişim Tasarımı Anasanat Dalı öğrencileri iler düzenlenen ilk toplantı sonrasında tarafımca tasarlanan üç afiş arasından biri, Frankofon kültürünü en iyi yansıtan tasarım olarak seçilmiştir. Bu seçimde, kolaj tekniğinin sunduğu katmanlı yapı ile deneysel tipografinin çarpıcı ve dinamik yapısının tasarımın etkileyciliğini artırması önemli bir rol oynamıştır. Jüri ve düzenleyici kurumlar tarafından verilen geri bildirimler doğrultusunda yapılan revizyonlarla afiş, Görsel 7’de görülen son haline ulaşmıştır. Bu süreçte, afişin daha kapsayıcı bir görselliğe sahip olması için renk paleti genişletilmiş; Fransız bayrağının mavi, kırmızı ve beyaz tonlarına ek olarak, Frankofon kültürünün çeşitliliğini vurgulamak adına farklı renkler de tasarıma entegre edilmiştir. Ayrıca, afişin görsel dengesini koruyarak daha okunaklı ve düzenli bir kompozisyon oluşturmak amacıyla düzenleyici kurumlar, ana sponsorlar ve sponsor logoları tek bir alanda toplanarak daha dengeli bir yerleşim sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, afişin en dikkat çekici unsurlarından biri olan deneysel tipografi üzerinde çeşitli efektler uygulanarak yazının dinamik yapısı güçlendirilmiş ve izleyicinin ilgisini çekmesi hedeflenmiştir. Tipografinin yalnızca bir bilgi aktarma aracı olmanın ötesinde, sanatsal bir öğe olarak öne çıkması için gölge, doku ve kontrast

FRANKOFON
FILM FESTİVALİ
FESTIVAL DU FILM FRANCOPHONE

20/03 - 30/04/2024

ADANA | ANKARA | ANTALYA | AYVALIK | BURSA | ÇANAKKALE | DIYARBAKIR | ESKİŞEHİR | GAZİANTEP | İSTANBUL | İZMİR | LÖLEBURGAZ | MERSİN

INSTITUT FRANÇAIS
Alliance Française
Ankara Kültür Sanat
ARGEV
Büyükdere Tiyatro
Canada
République Française
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
KORKUTLAR
MAHAL
SEYHAN

Görsel 7: Frankofon Film Festivali 2024 afiş tasarımı

Görsel 8: Frankofon Film Festivali 2024 afiş tasarımı mecralara uygulanmış görselleri

Sonuç

Bu araştırma kapsamında, Frankofon Film Festivali afiş tasarımı sürecinde kolaj tekniği ve deneysel tipografi arasındaki etkileşimi derinlemesine ele alarak, bu iki tasarım öğesinin iletişim gücünü ve estetik etkisini incelemiştir. Kolajın çok katmanlı yapısı ve sunduğu görsel çeşitlilik, Frankofon kültürünün çok yönlü ve dinamik doğasını yansıtmada güçlü bir araç olarak öne çıkmıştır. Aynı şekilde, deneysel tipografi kullanımı, afiş tasarımına karakteristik bir ifade kazandırmış, izleyicinin dikkatini çekerek duysal ve bilişsel bir etkileşim yaratmıştır. Geleneksel ya da vektörel bir yazı karakteri tercih edilseydi, tasarımın yaratıcılığı, görsel gücü ve izleyici üzerindeki etkisi büyük ölçüde azalabilirdi. Dolayısıyla, kolaj ve deneysel tipografinin bir arada kullanımı hem estetik hem de iletişimsel açıdan güçlü bir tasarım ortaya koyarak afişin etkisini artırmıştır.

Makale kapsamında kullanılan otoetnografik yöntem, tasarım sürecinin sadece teknik yönlerini değil, aynı zamanda tasarımcının kişisel deneyimleri ve yaratıcı kararları bağlamında ele alınmasını sağlamıştır. Ellis, Adams ve Bochner'ın (2011, s. 284) otoetnografi bağlamında sorduğu “Çalışmamızı kimler okuyor, bundan nasıl etkileniyorlar ve tartışmayı nasıl sürdürüyor?” sorusuna yanıt arayan bu araştırma, tasarım sürecinde karşılaşılan zorlukları, estetik ve kavramsal tercihleri detaylandırarak, tasarımcıların yaratıcı süreçlerine dair daha derin bir perspektif sunmuştur. Otoetnografi, bireysel bir anlatı sunmanın ötesinde, tasarımın kültürel ve sanatsal bağlamını analiz etmeye olanak tanımış, böylece görsel iletişim tasarımında kültürel unsurların rolünü vurgulamıştır.

Sonuç olarak bu çalışma; tasarım sürecinde yaratıcı düşüncenin ve estetik duyarlılığın önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Kolaj ve deneysel tipografinin

dinamik birlikteliği, görsel iletişim tasarımının işlevsel olmanın ötesine geçerek sanatsal ve kültürel bir deneyim sunduğunu göstermektedir. Özellikle afiş tasarımında kültürel referansların ve deneysel yaklaşımların bir araya getirilmesi, izleyici ile daha güçlü bir bağ kurulmasına yardımcı olmakta ve tasarımın evrensel bir dil oluşturmaya katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, tasarımın sadece estetik bir nesne değil, aynı zamanda bir anlatı biçimi olduğunu ortaya koyarak, görsel iletişim alanındaki derinliği ve potansiyeli gözler önüne sermektedir.

Kaynakça

- Çağlayan, E. (2018). Sanat Eğitiminde Kolaj Tekniği ve Öğrencilerin Kompozisyon Kurma Becerilerine Katkısı. *PAU Eğitim Fak Dergisi*, 1-13.
- Çelik, H. (2013). Kültür ve Kişisel Deneyim: Bir Araştırma Yöntemi Olarak Otoetnografi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-14.
- Adams, T. E., Ellis, C., & Jones, S. H. (2017). Autoethnography. *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*, 1-11.
- Buçukluoğlu, S. M. (2020). Üniversitelerde Grafik Tasarım Eğitimi Ve Öğrenme- Öğretme Süreci İçinde "Deneyisel Tipografi" Dersi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC*, 573-586.
- Cullen, K. (2012). *Design Elements Typography Fundamentals*. Bevely: Rockport Publishers.
- Dündar, F. N. (2002). Afiş Tasarımında Metafor Kullanımı. *International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 167-176.
- Demiriz Taluğ, D. Y. (2023). Kolektif Mirasın Güçlendirilmesi ve Kültürel Hafızanın Oluşturulmasında Afiş ve Kolajın Rolü:Erken Cumhuriyet Dönemi Ankara Deneyimi. *Tykhē*, 374-395.
- Ellis, C., Adams, T., & Bochner, A. (2011). Autoethnography: An Overview. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 273-290.
- Erol, E. G., & Özdemir, N. (2021). Uluslararası Türk Film Festivallerinde Afiş ve Kentsel İmgeler Üzerine Göstergebilimsel Bir Çalışma. *Sosyal Mucit Academic Review*, 92-117.
- Ersan, M., & Önder, B. (2023). Ankara Film Festivali Afişlerinin Göstergebilimsel Açidan İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 149-164.
- Lehimler, Z. (2018). Afiş Tasarımının Geleceği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 163-176.
- Meggs, P. B., & Purvis, A. W. (2016). *Meggs' History of Graphic Design*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Mehta, H., & Yadav, P. (2023). Word and Image Typography as Means of Visual Communication. *International Conference on "Innovation in Visual Arts" (ICIVA'23)* (s. 90-95). India: Amity University, Uttar Pradesh.
- Mushtaq, M., Bushra, Ibrahim, A., Adeel, M., Murtaza, G., & Waleed, A. (2025). Experimental Typography Typeface Design Inspired from Dates Palm Tree Bark Texture. *European Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 54-59.
- Organisation Internationale De La Francophonie. (2024, Kasım 15). Organisation Internationale De La Francophonie: https://www-francophonie-org.translate.goog/francophonie-brief-1763?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=rq#:~:text=Frankofoni%2C%20ortak%20bir%20dili%20paylaşan,ve%20erkekleri%20ifade%20eder%3A%20Fransızca . adresinden alındı
- Poulos, C. N. (2014). Introduction: Writing Autoethnographic Bridges. *International Review of Qualitative Research*, 275-278.
- Uyan Dur, B. (2021). Virtual Reality Art And Immersive Experimental Typography. *e-Journal of New Media*, 219-233.